

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 31Dz/27/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 9622200207
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 10. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Michal Novotný
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:9622200207.1

Uznesenie

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom zo sudcov: Michal Novotný ako predseda, JUDr. Zdenka Reisenauerová ako členka a prof. JUDr. Juraj Vačok, PhD., ako člen, v disciplinárnej veci proti disciplinárne obvinenému: M. T. O., sudca D. Z. Z. F., pre disciplinárne previnenie podľa § 116 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. f) a i) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediaciach v znení neskorších predpisov (navrhovateľ: minister spravodlivosti Slovenskej republiky), o vylúčení sudkyne taktó

rozhodol:

Sudkyňa D. Z. Z. Z. F. O.. G. N. nie je vylúčená podľa § 32 ods. 1 Trestného poriadku v spojení s § 4 a § 24 ods. 2 zákona č. 432/2021 Z. z. (disciplinárneho súdneho poriadku) z vykonávania úkonov v disciplinárnej veci vedenej na tunajšom súde pod sp. zn. 32 D 22/2022.

odôvodnenie:

1. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky koná v disciplinárnej veci uvedenej v záhlaví. V súlade s § 12 ods. 1 a 4 zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (disciplinárny súdny poriadok) bol disciplinárny návrh pridelený senátu 32 D. Potom, čo súd uznesením sp. zn. 31 Dz 17/2022 zo 14. septembra 2022 vylúčil z vykonávania úkonov tejto disciplinárnej veci sudcu M. O. O., A., zastupuje ho v súlade s rozvrhom práce tunajšieho súdu na rok 2022 sudkyňa senátu 33 D O.. G. N..

2. Disciplinárne obvinený včas (§ 24 ods. 1 D. s. p.) vzniesol proti tejto sudkyňi námietku zaujatosti. Namietol, že táto sudkyňa podľa svojho verejne dostupného životopisu v rokoch 2001 až 2015 spolupracovala v rámci dvoch projektov s (pôvodnou) navrhovateľkou O.. O. G. a v rokoch 2003 až 2005 bola dokonca jej advokátskou koncipientkou. Ďalej spolupracovala s organizáciou VIA IURIS, ktorá sudkyňi verejne blahoželala k vymenovaniu do funkcie sudkyne a ktorá má pozitívny vzťah k O.. O. G., čo vyplýva z pozitívnych hodnotení, ktoré táto organizácia voči nej vyslovila. Medzi iným pozitívne hodnotila zákon č. 150/2022 Z. z. (tzv. novú súdnu mapu). Disciplinárne obvinený je prezidentom Združenia sudcov Slovenska, ktoré v minulosti kritizovalo stanoviská VIA IURIS a navyše podalo podnet, aby bol zákon č. 150/2022 Z. z. napadnutý na Ústavnom súde Slovenskej republiky. Uvedené okolnosti (21ročná známosť, spolupráca na projektoch, zamestnanecký vzťah k O.. G.G., činnosť pre organizáciu, ktorá pozitívne hodnotila O.. G., voči ktorej sa negatívne vymedzilo Združenie sudcov Slovenska a ktorá žiada rýchlu implementáciu súdnej mapy) podľa disciplinárne obvineného vylučujú, aby sa iným osobám konanie sudkyne O.. N. javilo ako nezaujaté a objektívne.

3. Sudkyňa vo svojom vyjadrení potvrdila, že sa s O.. G. pozná od roku 2001, no od roku 2005 s ňou neudržiavala bližší vzťah a stretávali sa len pracovne (pri výučbe na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity a ako členky združenia Právna klinika Trnavskej univerzity, ktoré túto výučbu zabezpečovalo) a od roku 2015 s ňou už v kontakte nie je. Takýto vzťah podľa nej nenapĺňa intenzitu priateľstva a sama okolnosť, že sudca pozná účastníka konania, podľa judikatúry na vylúčenie nepostačuje. Účastníkom konania navyše nie je O.. G. osobne, ale orgán verejnej moci, na čele ktorého určitý čas stála (a v súčasnosti už nestojí). Takisto subjektívne O.. N. necíti žiadnu zaujatosť. V združení VIA IURIS bola sudkyňa len členkou, nie štatutárnym orgánom, a preto prejavy tejto organizácie nemožno automaticky pričítať jej. Vyjadrenia VIA IURIS, na ktoré disciplinárne obvinený odkázal, neboli voči O.. G. len

pozitívne, a jedno z nich bolo navyše urobené rok potom, čo sa sudkyňa O.. N. vzdala členstva v tomto združení. K disciplinárne obvinenému nemá sudkyňa žiaden vzťah, nie je si vedomá, že by sa s ním stretla ani že by sa na jeho adresu vyjadrovala. Výmena názorov medzi VIA IURIS a Združením sudcov Slovenska bola diskusiou dvoch právnických osôb, nie osobnou diskusiou sudkyne, disciplinárne obvinený pri jednej z nich ešte ani nebol prezidentom združenia a táto diskusia sa vôbec netýkala prerokúvanej veci.

4. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky prejednal námietku zaujatosti v trojčlennom senáte (§ 24 ods. 2 D. s. p.), v ktorom už predtým prejednal námietku zaujatosti proti sudcovi M.. O. O., A.. (§ 12 ods. 5 D. s. p.).

5. Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý sa podľa § 4 D. s. p. použije aj v disciplinárnom konaní, je z vykonávania úkonov disciplinárneho konania vylúčený okrem iného sudca, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k (okrem iného) osobám, ktorých sa úkon priamo týka. Pomerom sudcu k osobám uvedeným v cit. ustanovení sa rozumie jeho vzťah k niektorej z uvedených osôb, ktorý môže vyvolať pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Za takýto vzťah treba považovať najmä príbuzenský a rodinný pomer, no okrem toho môže ísť aj o priateľstvo či nepriateľstvo. Pri posudzovaní, či tento pomer zakladá alebo nezakladá pochybnosti o nezaujatosti, nie je rozhodujúce subjektívne presvedčenie sudcu, ale ani osoby, ktorej úkon týka. Podstatné je, či oznámené skutočnosti sú objektívne spôsobilé takéto pochybnosti vyvolať.

6. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý sa minimálne vo svojej civilnej časti vzťahuje aj na disciplinárne konania proti sudcom (porov. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 19. októbra 2021, Miroslava Todorova proti Bulharsku, sťažnosť č. 40072/13, ods. 89), sa pri skúmaní nestrannosti (nezaujatosti) sudcu vychádza z kombinácie subjektívneho testu, kde sa berú do úvahy osobné presvedčenie a správanie daného sudcu, teda či sudca má osobný predsudok v danej veci, a objektívneho testu, kde sa skúma, či súd ako taký poskytuje dostatočné záruky, aby vylúčil oprávnené pochybnosti ohľadom svojej nestrannosti. Pri subjektívnom teste sa predpokladá osobná nestrannosť sudcu, pokiaľ nebol dokázaný opak (rozsudok veľkej komory z 23. apríla 2015, Morice proti Francúzsku, sťažnosť č. 29369/10, ods. 74); takým dôkazom sú napr. prejavy nepriateľstva sudcu alebo zlý úmysel z osobných dôvodov. Pri objektívnom teste sa skúma, či (odhliadnuc od správania sudcu) existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu vyvolať pochybnosti o sudcovej nestrannosti. Názor osoby, ktorá tým je dotknutá, je síce dôležitý, ale nie rozhodný; rozhodné je, či obava z nedostatku nestrannosti je objektívne oprávnená. V tomto teste sa spravidla skúmajú hierarchické alebo iné vzťahy medzi sudcom a inými účastníkmi konania (problematické napr. pri vojenských poľných súdoch, napr. rozsudok z 26. októbra 2004, Miller a iní proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosti č. 45825/99, 45826/99 a 45827/99, alebo pri sudcoch, ktorí vykonávajú v konaní dvojakú funkciu, napr. ak sa sudcom stala osoba, ktorá pôvodne v danom konaní zastupovala jedného z účastníkov, rozsudok z 21. decembra 2000, Wettstein proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 33958/96, ods. 47), ktoré objektívne oprávňujú pochybnosti o nestrannosti súdu.

7. Disciplinárne obvinený vo svojej námietke netvrdí žiaden vzťah sudkyne O.. N. k prejednávanej disciplinárnej veci. Podstatou jeho námietky je vzťah k účastníkom konania, a to jednak pozitívny vzťah k (pôvodnej) ministerke spravodlivosti O.. O. G., jednak negatívny vzťah k disciplinárne obvinenému. Pokiaľ však ide o vzťah k pôvodnej ministerke spravodlivosti, treba hneď na úvod zdôrazniť, že v prerokúvanej veci nevystupovala O.. G. osobne ako účastníčka, ale len ako reprezentantka orgánu - minister, poverený podľa čl. 111 Ústavy Slovenskej republiky riadením Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky. Tunajší súd (porov. napr. uznesenie sp. zn. 32 Dz 17/2022), ale aj Ústavný súd Slovenskej republiky (porov. uznesenie sp. zn. III. ÚS 308/2014) už vyslovili, že prípadný vzťah k takémuto (z povahy veci dočasnému) reprezentantovi určitého orgánu nemožno automaticky stotožňovať so vzťahom k príslušnému orgánu. Prípadný vzťah sudkyne O.. N. k O.. O. G. ako fyzickej osobe by tak nebolo možné bez ďalšieho hodnotiť ako vzťah sudcu k účastníkovi konania, ktorým je minister spravodlivosti. Okrem toho aj judikatúra k § 31 ods. 1 Tr. por. zdôrazňuje, že to, čo stačí pre vylúčenie zákonného sudcu pre jeho pomer k obvinenému ako osobe, ktorej sa úkon priamo týka, nebude spravidla stačiť pre jeho vylúčenie z dôvodu pomeru k inému orgánu činnému v konaní, ktorých sa úkony súdu spravidla priamo nedotýkajú (porov. napríklad uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 TdoVS 4/2021).

8. Skutočnosti uvádzané disciplinárne obvineným o vzťahu medzi sudkyňou O.. N. V. O.. O. G. však nesvedčia o žiadnom takom blízkom vzťahu, ktorý by bol objektívne spôsobilý vyvolať pochybnosť o nestrannosti sudkyne. Sudkyňa sama poprela, že by jej vzťah k O.. G. bol príbuzenský alebo dosahoval intenzitu priateľstva v tom zmysle, ako ho chápe judikatúra (teda ako hlbší emocionálny vzťah, porov. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 8 Nc 12/2014; pozri aj uznesenie tunajšieho súdu

sp. zn. 32 Dz 14/2022, podľa ktorého známosť sudcu so samotným disciplinárne obvineným bez bližších pravidelných kontaktov nemôže zakladať dôvod vylúčenia). Takisto samo spoločné pôsobenie pri pedagogickej činnosti, ktorá je dovolená dokonca aj sudcom (porov. § 23 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach v znení neskorších predpisov), ani spoločné členstvo sudkyne a O.. G. v občianskom združení, ktoré s touto pedagogickou činnosťou súviselo, nie je vzťahom takej intenzity, že by zakladal pochybnosti o nestrannosti sudkyne (porov. a fortiori uznesenie sp. zn. 31 Dz 12/2022 k otázke, či takýmto vzťahom môže byť spoločné členstvo v orgáne profesijnej komory). Nie sú totiž tvrdené ani osvedčené žiadne skutočnosti, ktoré by dovoľovali záver, že by toto členstvo alebo dôsledky z neho plynúce dovoľovalo O.. G. vyvíjať na sudkyňu O.. N. v súčasnosti akýkoľvek vplyv pri výkone jej sudcovskej funkcie alebo ovplyvňovať jej úsudok pri rozhodovaní o prejednávanych veciach. Nevyhnutnou súčasťou profesionality sudcu, ktorá vyplýva aj z jeho základných povinností, aby bol schopný nezaujatý rozhodovať i vo veciach, v ktorých vystupujú osoby, ktoré síce osobne pozná, avšak kvalita ich vzťahu nepresahuje bežný susedský, študijný, úradný, prípadne pracovný vzťah a podobne (porov. už citované uznesenie sp. zn. 1 TdoVS 4/2021).

9. Samotný pracovný pomer sudkyne k účastníkovi by za určitých okolností mohol zakladať takýto vzťah, keďže charakteristickým znakom pracovného pomeru je závislosť (porov. § 1 Zákonníka práce; čiastočne opačne však citované uznesenie sp. zn. 1 TdoVS 4/2021). Navyše zamestnávateľ môže voči zamestnancovi aj po skončení pracovného pomeru uplatňovať určité nároky (napr. obmedzenie podľa § 83a Zák. práce alebo nároky na náhradu škody a pod.), ktorých uplatňovaním by mohol uplatňovať určitý vplyv na rozhodovaciu činnosť sudcu. Sudkyňa O.. N. bola zamestnancom O.. G. len do 31. decembra 2005, teda pred viac ako sedemnástimi rokmi, a tak je možnosť takéhoto ovplyvňovania prakticky vylúčená (ani disciplinárne obvinený žiadne konkrétne skutočnosti v tomto smere neuvádza). Navyše nemožno ani súdiť, že by sa pracovný pomer medzi zamestnancom a zamestnávateľom vyznačoval podobnou intenzitou vzájomného vzťahu, akým sa vyznačuje priateľstvo (porov. vyššie). Preto ani uvedené skutočnosti nie sú spôsobilé vyvolať objektívne oprávnené pochybnosti o nezaujatosti sudkyne O.. N..

10. Pokiaľ o účasť O.. N. na činnosti združenia VIA IURIS a jeho aktivitách, možno primerane odkázať na argumentáciu v odseku 9 tohto uznesenia. Z vyjadrenia O.. N. vyplýva, že bola len členkou tohto združenia, nie členkou jeho štatutárneho orgánu, a nerozhodovala teda o uverejnených vyhláseniach. V dôsledku toho nemožno tieto vyhlásenia VIA IURIS pričítať samotnej O.. N. a vôbec z nich nemožno usudzovať na to, že by išlo o jej osobné názory (porov. k samotnej otázke všeobecne vyslovených osobných názorov sudcu uznesenie sp. zn. 32 Dz 17/2022). Ak aj združenie VIA IURIS vyjadrilo podporu určitým stanoviskám O.. G., nemožno z toho vôbec vyvodzovať, že by išlo o vyjadrenie blízkeho osobného vzťahu k O.. G., ani to, že by takýto vzťah bolo možné pričítať sudkyňi O.. N. ako jednej z členiek tohto združenia.

11. Okolnosti, ktoré majú svedčiť o vzťahu sudkyne k disciplinárne obvinenému ako členovi a v súčasnosti predsedovi Združenia sudcov Slovenska, sú v námietke zaujatosti takisto opísané len veľmi všeobecne a nejasne. Disciplinárne obvinený v podstate neuvádza žiaden konkrétny vzťah medzi ním osobne a O.. N., ale takýto vzťah len odvodzuje akýmsi oblúkom „on - Združenie sudcov Slovenska - VIA IURIS - O.. N.“. Ako však už bolo zdôraznené, O.. N. bola len členkou VIA IURIS, nie jeho štatutárnym orgánom, a tak ani vyhlásenia tohto združenia vo vzťahu k justícii alebo tzv. súdnej mape nemožno stotožňovať s jej osobným názorom. Okrem toho tieto vyhlásenia sa nijako netýkali nielen samotného disciplinárne obvineného, ale ani žiadnej skutočnosti, ktorá by čo aj len nepriamo súvisela s tu prerokúvanou disciplinárnou vecou. V oboch prípadoch išlo o výmenu odborných právnych názorov na ústavnosť či vhodnosť určitej právnej úpravy (legislatívne zmeny v roku 2019 a tzv. súdna mapa). Tunajší súd už rozhodol, že ak sudca (pri svojom rozhodovaní) vyjadrí dokonca právny názor o ústavnosti určitého právneho predpisu, ktorý sa týka určitej profesijnej skupiny, nemožno to považovať za prejav nepriateľstva alebo zaujatosti voči tejto profesijnej skupine (uznesenie sp. zn. 33 Dz 12/2022). Preto samo vyjadrenie VIA IURIS o vhodnosti či ústavnosti určitej právnej úpravy, ktorá sa týka súdnictva, nemožno vnímať ako prejav nepriateľstva voči justícii, sudcom alebo ich záujmovej organizácii. V žiadnom z vyjadrení VIA IURIS neboli na adresu disciplinárne obvineného použité výrazy, ktoré by svedčili o akomkoľvek nepriateľstve alebo zlom úmysle O.. N. voči nemu alebo ktoré by prezrádzali jej vopred vytvorený názor na to prerokúvanú vec (porov. opačné prípady riešené v citovanej judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva).

12. Skutočnosti namietané disciplinárne obvineným tak nezakladajú dôvod vylúčenia podľa citovaného § 31 ods. 1 Trestného poriadku v spojení s § 4 D. s. p. Preto najvyšší správny súd podľa § 24 ods. 2 D. s. p. sudkyňu nevylúčil z vykonávania úkonov v tejto disciplinárnej veci.

13. Toto uznesenie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0 (jednomyseľne).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.